

A részvételi demokrácia Venezuelában

Romain Migus interjúja Blanca Eekhout-tal, a Venezuelai Bolivári Köztársaság Községek Minisztériumának miniszterével
2019. június 26.

Venezuelát külföldön gyakran diktatúrának állítják be, ahol az államfő, Nicolas Maduro autoriter módon és erőszakosan uralkodik, semmibe véve a nép törekvéseit. Ez a kép azonban beleütközik a letagadhatatlan valóságba: a chávizmus és Maduro elnök nyilvánvalóan élvezi a venezuelai lakosság egy nem elhanyagolható részének támogatását. A médiapro-paganda azonban nem engedi, hogy választ adjunk a kérdésre: miért?

A válasz egyik elemét a közvetlen, részvételi demokrácia környékén ér-deemes keresnünk, amely Hugo Chávez hatalomra kerülését követően került megvalósításra. A Bolivári Forradalomnak e központi mozzanatáról a média nem vesz tudomást: a venezuelai nép által folytatott küzdelmet a községi tanácsokban és a szocialista községekben láthatatlanná teszi. Ezért hát interjút kértünk Blanca Eekhout-tól, a Községek Minisztéri-umának miniszterétől, hogy magyarázza el a frankofón olvasóknak a venezuelai demokráciának ezt az eredeti és erőteljes vonását.

Blanca kezdetektől fogva társadalmi aktivista, s számos olyan szociális média alapítója volt, mint a Catia TV, majd a ViVe TV nevű állami csatorna első elnöke lett. 2010 óta parlamenti képviselő, 2011 és 2015 között a Nemzetgyűlés alelnöki tisztségét látta el. Ez a fiatal hölgy, aki életét a társadalmi harcoknak és a demokrácia elmélyítésének szentelte, jó pár magas közéleti posztot töltött már be. 2009–2010 között kom-munikációs és információs miniszter, 2016-tól 2018-ig pedig a nők és társadalmi nemek egyenlőségének minisztere volt. 2018 óta látja el a Községek Minisztériumának miniszteri feladatait.

*

Romain Migus

Melyek a részvételi demokrácia gyökerei Venezuelában? Hogyan alakult ki a Bolívari Forradalom demokratikus modellje?

Blanca Eekhout

Politikai mozgalmunk elején kell kezdenünk, vagy legalábbis Chávez parancsnok hatalomra kerülésénél. [Az elnök] első kormányzati lépése nemzeti alkotmányozó folyamat elindítása volt. Hugo Chávez fölszólította a népet, hogy alapítsa újra a Köztársaságot. Előtte a jogi kereteket teljes egészében a regnáló hatalom, az oligarchák és az ország gyarmati múltjából megörökölt történelmi függőség határozta meg. A Köztársaság újraalapítása tehát azt jelentette, hogy meg kell változtatnunk a legfelső törvényi kereteket, ám ehhez mindenekelőtt tudnunk kellett, ki fog részt venni ebben a vitában. Első lépésként ezért népszavazást tartottunk az alkotmányos folyamat elindításáról. E rendkívüli politikai aktus történelmi gyökerei az *Angosturai Kongresszus*ig nyúlnak vissza, amelyet Szabadítónk, Simon Bolívar kezdeményezésére 1819-ben tartottak meg. E kongresszuson Bolívar történelmi jelentőségű beszédet mondott, amelyben emlékeztetett rá: „Boldog az a Honpolgár, aki [...] a Népfelséghez fordul, és felszólítja, hogy gyakorolja korlátlan akaratát!” Ilyenformán Venezuelában 1999 óta, amióta az új alkotmányt elfogadták, demokráciánk részvételvél és „protagonikussá”¹ vált.

Romain Migus

Bocsáss meg, hogy félbeszakítalak, de el tudnád magyarázni olvasóinknak, miként lettek megszervezve a konzultációs bizottságok? Hogyan zajlott le a vita a lakosság soraiban az Alkotmányozó Nemzetgyűlés tervének megvalósítása körül?

Blanca Eekhout

Először is, képviselőink kiválasztására országos választáson került sor: voltak közöttük őslakók, dolgozó férfiak és nők, a nőmozgalom aktivistái, halászok, parasztok, valamennyi társadalmi erő képviselői – ismert személyek meg olyanok is, akiket addig soha nem kérdeztek meg hazájuk sorsáról és az életüket szabályozó törvényekről.

Az igazi konzultáció azonban az utcai gyűléseken zajlott. Különböző mechanizmusok létesültek a javaslatok rendszerezésére, amiket aztán az ország egész területéről teherautókkal gyűjtöttek össze. A kezdeményező mozgalmak, a munkások és parasztok mozgalmi javaslatokat tartalmazó levelekkel és történelmi kérésekkel vettek részt [e folyamatban]. Rendkívül széles és teljes körű nemzeti konzultáció volt ez, minthogy a modell célja, amelytől meg akartunk szabadulni, az IMF és a Világbank által diktált neoliberais intézkedések teljesítése volt. Ez erőteljes elutasításban részesült a nép részéről, és 1989-ben utcai tüntetésekhez vezetett. Ezt az általunk *Caracazo*-nak hívott eseménysort² brutálisan leverték. Mindaz, ami a neoliberais modellel szemben megfogalmazódott, az alkotmányozó folyamatban összegződött, mint a Köztársaság követelése, a társadalombiztosításhoz való jog szavatolásától az ingyenes közoktatáshoz való jog megerősítésén át az ingyenes egészségügyig, a jövedelmek redisztribúciójáig, az öslakosok jogainak elismeréséig stb. A felkelés kezdettől országos jelleget öltött, ám a társadalmi mozgalmak fejlettsége még elmaradt a kívánatostól. E mozgalmak jelentős része azután vált országos erővé, amikor az elnök összehívta az Alkotmányozó Nemzetgyűlést. Az emberek ekkor ismerték föl, például, hogy a kommunikációhoz való jog is emberi jog: az alternatív médiumok először ezután jelentek meg az éterben; korábban, a régi modellben az ilyesmi illegális, kalóz tevékenységnek számított, amiért büntetés járt. Elindítottuk a kőolajkérdés fölülvizsgálatának folyamatát, csakúgy, mint az agrárkérdését, hogy véget vessünk a nagy földtulajdonosok földrablási gyakorlatának. A parasztmozgalom ezért bontakozott ki az alkotmányozó folyamat kezdetétől. E folyamat országszerte lökést adott a különböző társadalmi mozgalmak fejlődésének, megszilárdulásának és megerősödésének.

Romain Migus

Azt mondhatjuk tehát, hogy az alkotmányozási folyamat egy új demokrácia kezdetét jelzi. Miben különbözik ez a képviselői demokráciától, amiben a világ népeinek többsége él?

Blanca Eekhout

Mindenekelőtt újítottunk a hatalom állandó gyakorlása és a népakarat nem-delegálása terén. Vagyis, hogy a venezuelai nép számára

a szuverenitás a népben lakozik, s mint ilyen, nem delegálható. Ezért léptünk túl a képviseleti demokrácia modelljén, ahol öt- vagy hatévenként sorra kerülő választásokon a nép valaki másra ruházza át a népfelség jogát. Venezuelában a szuverenitás nem delegálható, még ha ragaszkodunk is a közvetlen és általános választások megtartásához is. Egyébként e téren rekordot döntünk, mert nálunk 25 választási processzus létezik. Alkotmányozó Nemzetgyűlésünk kimondta az állampolgárok jogát arra is, hogy a [képviselői] megbízás félidejében referendumot szervezzenek bármelyik képviselő visszahívásáról. Az első olyan ország vagyunk, amely népszavazást rendezett a köztársasági elnök visszahívásáról. Referendumot tartottunk Chávez elnök visszahívásáról, amely megerősítette funkciójában. Ám mint mondtam, Venezuelában a demokrácia gyakorlása és a részvétel nem korlátozódik az öt- vagy hatévenkénti választásra. Először is, kibővítjük a hatalom gyakorlását. A három hagyományos hatalmi ágat (végrehajtás, törvényhozás és igazságszolgáltatás) két másikkal egészítettük ki: választói hatalommal (*poder electoral*) és az erkölcsi hatalommal (*poder moral*).³ A választói hatalom kellő erővel és autonómiával bíró hatalmi ággá vált ahhoz, hogy szavatolja a szabad, közvetlen, átlátható és teljesen automatizált választásokat.⁴ Ami pedig a morális hatalmat illeti, ez mindazzal kapcsolatos, ami összefügg a nép védelmével és az adózással. A morális hatalom fontos hatalmi ággá vált a Köztársaságon belül.

Ezen fölül, véghezvittünk egy ennél is jelentősebb és újszerűbb dolgot is: a népi hatalom megerősítését. A népi hatalom a területi önkormányzás folyamatos gyakorlását jelenti. Törvényeket fogadtunk el a népi hatalom megszervezéséről, és mindavval kapcsolatban, ami meghatározza a szervezést és a gazdasági fejlődést, s ami összefügg a politikai sajátosságok és a gazdasági erőforrások kezelésének átadásán alapuló modellel. Ez ad ma erőt nekünk az országban.

Romain Migus

Mielőtt belefognánk a községek tapasztalatainak taglalásába, beszéljünk a községi tanácsokról. Az első törvényt a községi tanácsokról 2006-ban fogadták el, s azóta, úgy tudom, számos módosításra került sor a törvénynek a konkrét valósághoz igazítása érdekében. Ez azt is mutatja, hogy Venezuela egy új rendszer megteremtésén dolgozik, s hogy legalábbis eleinte, inkább csak tapogatózott. Mielőtt az alapvető kérdéseket föltennénk, elengedhetetlen, hogy megkérdezzük olvasó-

ink számára, akik szinte semmit sem tudnak a venezuelai demokrácia modelljéről: mi az a községi tanács? Miben áll a lényege?

Blanca Eekhout

A községi tanácsokról szóló törvény szavatolja a szomszédságon alapuló közösségeknek, valamennyi területi szinten, illetve egy adott területen élő minden honpolgárnak, hogy honpolgári gyűlést hívjon össze. Ezeken a honpolgárok, miután mindenki szabadon elmondta véleményét, döntést hoznak a közös cselekvés menetéről. A területi gyűléseken megtartott közvetlen választás nyomán, a közgyűlés dönt arról, hogy kik álljanak a [z elfogadott] tervek és a bizottságok élén, s hogy az adott területen hogyan valósuljanak meg a közpolitikai döntések. Ugyancsak törvény rendelkezik a népi gazdaság megszervezéséről, de vannak törvényeink, amelyek a községek szervez(őd)ését szabályozzák, csakúgy, mint a kommunikációról, ami szintén része a népi hatalomnak.

Romain Migus

Ki dönt a községi tanács akciórádiuszáról? Kikből állnak a tanácsok? Milyen a kapcsolatuk az állam és a képviseleti demokrácia adminisztratív szintjeivel, amelyek továbbra is fennmaradnak?

Blanca Eekhout

A községi tanácsban az emberek területi gyűlésként hoznak döntéseket, amely megszabja községi tanácsuk [területi] illetékességét. A honpolgároknak készeknek kell lenniük arra, hogy önkéntes csoportokba szerveződjenek, területük földrajzi határaitól függően. Vannak egészen kis [lélekszámú] tanácsok, és vannak nagyobbak is; ha városi övezetekben létesülnek, a lakosok egy épületben koncentrálódnak, ami függ a város jellegétől. Egyazon városnegyed épületeiben két vagy akár három községi tanács is alakulhat. A honpolgárok gyűlése hoz döntéseket a szervezési kapacitás kérdéseiről is. A honpolgárok gyűlése számunkra a legfontosabb döntéshozatali instancia – ezt fogalmazza meg a községi tanácsokról szóló törvényünk 20. paragrafusa. Egyben ez a döntéshozatali szerve a szomszédsági közösségek hatalomgyakorlásának: a népi részvételnek és protagonizmusnak [a nép meghatározó szerepének] is. A községi tanácsok határozeitait kö-

telező módon alkalmazni kell. A községi tanácsot a hatalom minden más – helyhatósági vagy regionális – szintje is elismeri. A paraszti közösségekben a községi tanácsokat kevesebb család is alkothatja, a terület nagy kiterjedése és az alacsony népsűrűség miatt. Ilyenformán tehát a honpolgári gyűlések maguk határozzák meg területi kiterjedésük határait.

Romain Migus

Hogyan szervezik meg önmagukat az emberek a községi tanácsokon belül?

Blanca Eekhout

A községi tanácsban vannak egészségügyi, oktatási, kulturális, élelmezési, népi-kommunikációs bizottságok, mint ahogy van a társadalmi nemek közti méltányossággal és esélyegyenlőséggel foglalkozó bizottság, valamint jó pár egyéb bizottság is, attól függően, hogy az élet milyen kérdéseket vet föl a községi tanács területén. Létezik a gazdaság kérdéseire szakosodott bizottság is, illetve olyan is, amely a biztonsággal foglalkozik. Biztonságon nemcsak a személyek közötti biztonságot értjük, hanem [országunk] területének teljeskörű biztonságát is, amely a külföldi beavatkozás állandó veszélyének van kitéve.

Romain Migus

Hány községi tanács működik Venezuela területén?

Blanca Eekhout

Számuk pillanatnyilag 47 834. Ami 14 millió főnek felel meg.

Romain Migus

A közvetlen demokráciának és a népi hatalomnak ez a fajta elmélyítése vezetett titeket arra, hogy újragondoljátok a tulajdon kérdéskörét (a földét és a termelési eszközökét). Hogyan kapcsolódik ez a két témakör egymáshoz? Miért kellett bevezetnetek a magántulajdon és a köztulajdon mellé a közvetlen és közvetett társadalmi tulajdont? Hogyan kapcsolódik össze a népi gazdaság és a népi hatalom?

A családi termelési egységekről, sokukról közülük, ugyancsak a honpolgári gyűléseken folynak viták. Egy családi termelési egység, egy szociális termelő vállalkozás, jó pár ilyen típusú kezdeményezés a honpolgári gyűléseken születik meg. Jelenleg még azon dolgozunk, hogy erősítsük a [különböző] tulajdontípusokat, nemcsak a társadalmi tulajdonon alapuló szervezeteket, hanem a közösségeken belül meglévő s a község szolgálatában álló egyéni és családi tulajdon típusait is. Renge- teget kell még tennünk annak érdekében, hogy kifejllesszünk egy köz- ségi gazdasági modellt, a közösségi gazdasági csereforgalom modelljét.

A közösségek egy részének kezdeményezései és tapasztalatai rendkívül sikeresek, ám nem jutottunk még el ezek teljes kibontakoztatásá- hoz. Léteznek már kommunális fizetési vagy bankrendszeink, de a fejlődés még egyenlőtlen. Vannak olyan közösségek is, amelyeknek sike- rült meghaladniuk, ami a termelési kapacitástól elvárható lenne, míg más közösségek gazdaságilag nem boldogulnak, s egyelőre elszigetelt tapasztalatokat alkotnak. Jelentős erőfeszítéseket teszünk a társadalmi és kollektív tulajdon rendszerbe foglalása érdekében. Ehhez tanulunk azoktól a paraszti tanácsoktól is, amelyek közül nem mindegyik a tár- sadalmi tulajdon alapján működik. A parasztok tulajdonosai – egyéni vagy családi tulajdonosai – földjüknek, mindazonáltal a szövetkezeti tapasztalatok nyomán végül összefognak azért, hogy egy adott község termelése, a tulajdon különbözősége ellenére, közös erőfeszítésekben összegződjön. A közösségek területén az eljárásmódok és a tulajdonti- pusok eltérők, s óriási kihívással kell szembenéznünk, hogy együtt, egy adott területen lehetővé tegyék az önigazgatást, az autonóm élelmiszer-ellátást és a gazdaság megerősödését.

Romain Migus

Térjünk is rá a közösségekre. Mít hívtok közösségnek Venezuelában? Hogyan magyaráznád el olyasvalakinek, aki semmit sem tud erről az elsőrendű folyamatról, hogy miből áll egy község és hogyan műkö- dik? Milyen kapcsolatban állnak a közösségek és a közösségi tanácsok?

Blanca Eekhout

Elsőre azt mondanám, hogy a közösségek a közösségi tanácsok csopor- tosulásai, ám ennél jóval többről van szó. Az elgondolás lényege, hogy

egy adott területen jelenlévő valamennyi erő és mozgalom összefogjon. A községekben, a községi tanácsokon kívül, megtalálhatók az ifjúsági tanácsok, a paraszti tanácsok, a dolgozók termelési tanácsai is; egy község mindabból áll, ami egy terület politikai és gazdasági életét képezi. A községi tanácsot alkotó különböző bizottságoknak azután szóvivőjük van, aki részt vesz a község önkormányzatának szintjein. Minden községi tanács egy-egy szóvivője helyet kap a község parlamentjében. Emögött az az elgondolás áll, hogy ez az összefogásnak egy olyan rendszerét hozza létre, amely a hatalom újfajta geometriáját határozza meg. A cél az, hogy egy adott ponton ez a községi modell haladjon meg a mi régi államiságunktól megörökölt struktúrákat, amelyben az adminisztráció a polgármesteri hivatalon alapul. Ezek a gyarmati múltból eredő struktúrák erősen kötődnek a képviselői demokrácia régi modelljéhez. Nem a permanens és közvetlen népi önkormányzatiságból következnek valamely területen, amit a nép maga jelölt ki. Venezuelában ma 3078 ilyen típusú község van. A községekben és a községi tanácsokban a legfelső instancia a honpolgárok gyűlése, ami olyan folyamatos demokráciának nyit utat, amely nem delegálható. Ez egy teljes körű, részvételi és protagonikus demokrácia.

Romain Migus

Milyen a kapcsolat e most formát öltő községi állam és a venezuelai állam hagyományos struktúrái között?

Blanca Eekhout

Az állam régi struktúráinak – mint a polgármesteri hivataloknak, az önkormányzati tanácsoknak vagy a regionális kormányoknak – továbbra is marad szerepük. Megtartottuk, újjáépítettük őket, továbbra is rendezünk választásokat – amiket egyébként a chávizmus nemrég megnyert –, ám úgy véljük, ha a hatalom a népben lakozik, akkor a demokrácia gyakorlása a Szuverén által, amely a nép, folyamatos kell legyen, és a közpolitika fejlődése is a nép kezében kell maradjon. Ezért számunkra a község és a községi tanács hatalma jelenti az alapját mindannak, aminek az újfajta államnak lennie kell, s ami valóban népi állam, egy olyan állam, mely szakít a bürokráciával, a hamis, burzsoá és képviselői demokrácia modelljének örökségével. A folyamatos invenció időszakában vagyunk – tévedésekkel és sikerekkel, ám megpróbálunk egy másik modellt létrehozni. Csakis akkor lehetünk e

politikai folyamat protagonistái, ha csináljuk, ha találkozunk, vitázunk egymással, kicseréljük gondolatainkat, s egyidejűleg protagonikus szereplői vagyunk e változásnak.

Romain Migus

Míg a községi tanácsok részben a helyi vagy az országos hatóságoktól függenek, hogy terveiket finanszírozni tudják, a községek valóban autonómok kívánnak lenni. Mi a helyzet a községek gazdálkodásával?

Blanca Eekhout

A községeknek megvan a saját működésmódjuk, ugyanakkor integrálják a központi államhatalom olyan kezdeményezéseit, mint pl. a szociális védelemi bizottság vagy a *Carnet de la Patria*⁵ létrehozása. Új feladatokat is magukra vállalnak. A háború miatt, amivel kénytelenek vagyunk szembenézni, létrehoztuk a CLAP-okat,⁶ amelyek a községekben közvetlenül, házról házra járva osztják el az élelmiszert.⁷ A községeknek idővel önellátóknak kell lenniük, és megfelelő kapacitásra kell szert tenniük valamennyi szektorban: mezőgazdaság, turizmus, sőt, még a községi ipar területén is, minthogy – az állam beruházásainak köszönhetőn – községi ipart is kifejlesztettünk, ami garantálja az ellátást a községekben, országos szinten pedig hozzájárul a cseréhez és az ellátáshoz. A községek gazdasági fejlődése alapvető fontosságú ahhoz, hogy a község község legyen. Az ilyen háborús időkben a termelés létszükséglet. Ám mindez differenciáltan történik: a termelési kapacitás nem ugyanazt jelenti egy városi övezetben és egy vidéki közösségben.

Romain Migus

Ez nyilvánvaló.

Blanca Eekhout

Mindazonáltal az városi községekben községi pékségeink, községi veteményeseink vannak, az emberek főleg textilipari tevékenységekbe fognak, s elértük, hogy a városi községeken belül létesüljenek olyan termelő brigádok, amelyeknek az állam földet adott, hogy a vidéki zónákban termelni kezdenek, s terményeiket elvigyék a városi övezetekbe.

Milyen a kapcsolat az állam, a Községek Minisztériuma, aminek te vagy a legmagasabb rangú vezetője, és a községek között? Vagyis a megörökölt állam, amire mégiscsak szükség van ahhoz, hogy csinálja a nagypolitikát, illetve a szervezett népi erők között?

Blanca Eekhout

A Községek Minisztériuma elősegíti a községek szervezését, könnyít a mechanizmusokon, hogy a községek törvényesen működjenek; hogy a honpolgárok képzésben részesüljenek, és képesek legyenek községi tanácsokat, majd községeket alakítani. Ilyenformán tehát az egyik fő feladatunk, hogy előmozdítsuk a nép önszerveződését, annak érdekében, hogy eljusson oda, hogy létre tudja hozni saját önkormányzatának mechanizmusait. Egy másik, szintén fontos feladat a képzés – egyfelől az adott terület termelésének folyamatában, másfelől meg a politikai működésben, a községi szinten érvényesülő közpolitikában. Fölkarolunk minden születőfélben lévő vezetést azért, hogy községek létesüljenek. Ám van egy másik mozzanat is, amely számunkra, mint minisztérium számára, fontos feladatot jelent. Meg kell engednünk valamennyi község országos szintű megnyilvánulását is. Chávez mondta, hogy egy elszigetelt község akár ellenforradalmi is lehet. Az egyetlen mód ahhoz, hogy forradalmivá, mélyen demokratiszáltsá és átalakulásra képessé váljon, az, hogy jöjjön létre községi társadalmi textúra, szövetség, hogy legyen valóságos érintkezés valamennyi község között. Segítséget nyújtunk a községek kongresszusaihoz és találkozóihoz. A közelmúltban az egyik országos találkozón, amelyet mi szerveztünk, fölmerült a Községek Egyetemének (*universidad*) létrehozása – vagy universitas helyett inkább multiverzitást kellene mondanom. Minden efféle kapcsolatteremtéssel összefüggő feladat a minisztérium hatásköre. A minisztérium, ha szükséges, forrásokat teremt elő a termeléssel kapcsolatos kezdeményezések megvalósításához, vetőmagot a mezőgazdaságnak, szerszámokat, gépeket.

A községek szervezése azonban nem tartozhat kizárólag a Községek Minisztériumának felelősségi körébe. Létezik a községi erők fejlesztésének olyan szintje is, ahol maguk a községek a hajtóerői, és nekik is kell lenniük, más községek létrehozásának. Azaz egy olyan fázisban vagyunk, amikor a Községek Minisztériumának hatalom- és feladatköreit átadjuk [a községeknek]. Egy élenjáró, vállalkozó szellemű

község, amely gazdasági, szociális és politikai téren jelentős fejlődésen ment át, működésén keresztül a községek multiplikátorává tud válni.

Romain Migus

Melyek a soron következő kihívások, amelyekkel szembesültek?

Blanca Eekhout

Úgy gondoljuk, hogy a demokrácia állandó gyakorlására most nagyobb szükség van, mint bármikor. Emiatt aztán föl kell gyorsítanunk az új felelősségi körök átruházását a községi mozgalomra. Jelenleg választások szervezésének időszakát éljük, hogy szavatoljuk a vezetés megújítását és a honpolgári gyűlések megerősítését. S mindezt egy komplex scenárió alapján végezzük, az országunkat fenyegető fenyegetések és támadások, a Venezuelát sújtó gazdasági háború viszonyai között.

Romain Migus

Egy utolsó kérdés: mi a jelentősége a demokrácia kérdésének a Bolívari Forradalom számára Venezuelában?

Blanca Eekhout

Venezuelában a Bolívari Forradalom azért létezik, mert van egy szervezett nép, amely a hatalmat gyakorolja. Enélkül nem tudtuk volna elviselni mindazokat a borzalmas támadásokat, amiknek húsz éve áldozatai vagyunk. A létező összes háborús doktrínát bevetették ellenünk, hogy Venezuelát bukott páriaállammá változtassák. Az államcsíny és a fegyveres intervenció állandó fenyegetésének vagyunk kitéve. A Forradalom, ilyen körülmények között, a legnehezebb pillanatokban a néphez fordult, ahogyan ez az alkotmányozási folyamatban is történt, amelyet 2017-ben kezdeményeztünk.

Ebben az évben, midőn több héten keresztül felkelés fenyegetésével kellett szembenéznünk, ami polgárháborút robbanthatott volna ki az országban, Nicolás Maduro elnök úgy döntött, hogy megkérdezi a népet, és új Alkotmányozó Nemzetgyűlést hív össze. Ez a lépés még demokratikusabb volt, mint amit 1999-ben cselekedtünk, mert a választások területi alapon és lakossági szektorok szerint

történtek. Közvetlenül választottuk ki szószólóinkat az idősek, a fogyatékkal élők, a parasztok, a halászok, a fiatalok, a dolgozók, a községek és az ország minden élő társadalmi csoportja számára. Az Alkotmányozó Nemzetgyűlésben helyet kapott valamennyi szektor képviselője.

Jelenleg éles, nyílt viták zajlanak mindenről, az Alkotmányozó Nemzetgyűlés legalapvetőbb célja azonban a megbékélés keresése volt. Ami megmutatja, hogy a demokrácia békét teremt, mármint az igazi demokrácia, ami nem fokozza le a nép akaratát, vagyis nem képviseleti demokrácia. A részvételi és protagonikus demokrácia a béke garanciája, és [egyben] garanciája a hazának is. Elnökünk, Nicolás Maduro, éppúgy, mint előtte, Chávez parancsnok, a legnehezebb pillanatokban állandóan párbeszédre, tárgyalásra szólított fel, arra, hogy hallgassuk meg a másikat, s e párbeszéd keretében olyan hatalmas jelentőségű kötelezettségeket vállalt, mint a hatalmi ágak megújítása – egy háború kellős közepén. 2017-ben és 2018-ban, a gazdasági háború,⁸ terrorista háború, polgárháborús fenyegetés közepette alkotmányozó folyamatot kezdeményeztünk – és győztünk. A nép szava Isten szava, amely kifejezésre is jutott, s az alkotmányozó képviselők megválasztásának másnapján a béke visszatért közénk. Ezután megrendeztük az önkormányzati és a regionális választásokat, majd pedig az elnökválasztást – és újra győztünk. Úgy vélem, nagy nehézségek közepette, ostromállapotban, blokád alatt [kevés] kormányzat veti alá magát annyi választásnak, mint ahogyan mi tettük. Ez a nép bizalmát mutatja, a nép akaratának közvetlen és valódi megvalósulását jelenti, hogy demokráciában és békében éljen. A fasiszta barbárság fenyegetései közepette nem hiszem, hogy van másfajta módja forradalmunk garantálásának, mint a totális demokrácia. Mert ily módon az egész nép érintett, és összefog, hogy [a demokráciát] megvédje. Mozgásban lévő nép a mi népünk. S ahhoz, hogy mozgásban legyen, protagonistájává kell lennie saját sorsának. [...] Ezért a média hazugságai dacára, annak ellenére, hogy [a média] férfiak és nők millióit teszi láthatatlanná, a nép továbbra is védelmezi a forradalmat. Ha ellenállunk és változatlanul előre megyünk, ennek az az oka, hogy a nép valóságos politikai szereplő, mert a mi demokráciánk valódi demokrácia.

- ¹ Protagonista vagy protagonikus: aktív, a társadalmi élet minden területén megnyilvánuló, a nép elsődleges szerepvállalásán alapuló stb. Lásd: J. Bellamy-Foster tanulmányát: Chávez és a kommunállam. A szocializmushoz vezető átmenet problémái Venezuelában. *Eszmélet* 107. sz. (2015. ősz), 12–31. Lásd továbbá: Marta Harnecker: *Laboratoire pour un socialisme du XXIe siècle*. Párizs, Les Éditions Utopia, 2018.
- ² Az 1989. február 27-án Guarenas városában kirobbant, majd Caracasra és az ország minden nagyobb városára kiterjedt éhséglázadás és sztrájkhullám elnevezése, amely a Carlos Andrés Pérez kormánya által kilátásba helyezett neoliberális, megszorító csomag ellen irányult. Az összecsapásoknak mintegy 3000 (hivatalosan csak 276!) áldozata volt. A lázadást követő politikai instabilitás vezetett 1992-ben a Hugo Chávez irányította népfelkeléshez / hatalomátvételi kísérletéhez, majd 1999-ben Chávez elnökké választásához. „Carazaco” részletes elemzését lásd a Latin-Amerika Társaság oldalán is: <http://latin-amerika.hu/index.php/elemezések-uj/tortenelem/3274-2016-02-29-23-37-11>.
- ³ A *poder moral* mint negyedik hatalmi ág gondolata szintén Bolívrára megy vissza. Lásd erről Hugó Chávez beszédét az *Ezredvég* 2011. 6–7. számában, Rozsnyai Katalin fordításában. http://ezredveg.vasaros.com/html/2011_06_07/1106-72.html#hcf
- ⁴ A *poder electoral* intézményes képviselőtét a másik négy hatalmi ágtól független *Consejo Nacional Electoral* (Országos Választási Tanács) látja el, amelynek felállításáról a 2011-ben hatályba lépett *Sarkalatos törvény a választásról és a politikai részvételtől* (*Ley Orgánica del Sufragio y Participación Política*; (<http://www.derechos.org/ve/pw/wp-content/uploads/LeyOrgSufraPartPol.pdf>) rendelkezett.
- ⁵ A *Carnet de la Patria* (CP) egy személyre szóló, QR kóddal ellátott, állami hitelkártya, amely alanyi jogon jár minden venezuelai polgárnak. Az állampolgárok a CP-ra vásárolhatnak, havonta egy alkalommal, rögzített, mérsékelt áron élelmiszer-csomagot, amely alapvető, tartós élelmiszereket (rizst, tésztát, ételajat, tonhalkonzervet, lencsét, feketebabot, cukrot, sót, tejport, kukoricalisztet és kávé) tartalmaz. A CP-birtokosoknak jár kórházi eredetű gyógyszer, nyugdíj, támogatott lakhatás, alkalmazotti állás az állami szektorban, valamint támogatott áron üzemanyag. A CP heves vita tárgyát képezi a chavezisták és az ellenzékiek között.
- ⁶ *Comité Local de Abastecimiento y Producción / Helyi Ellátási és Termelési Bizottság*: A Venezuela-ellenes blokád miatt előállt súlyos *élelmiszerhiány* kezelésére 2016-ban létrehozott intézmény a községi tanácsokon belül.
- ⁷ A *Carnet de la Patria* és a CLAP rendszerének működéséhez lásd Romain Migus cikkét: Entre mesures d'urgence et construction de l'Etat. *Chroniques d'en bas* n°4, *Venezuela en Vivo*, 2018. február 8. <https://www.romainmigus.info/2018/08/entre-mesures-durgence-et-construction.html>
- ⁸ A gazdasági háború elképzelhetetlenül pusztító következményeiről lásd Romain Migus összeállítását a Venezuelát sújtó gazdasági szankciókról: *Chronologie actualisée des sanctions économiques contre le Venezuela, Venezuela en Vivo*, <https://www.romainmigus.info/2019/01/chronologie-des-sanctions-economiques.html>.